

İMAR PLANLARINA KARŞI AÇILACAK İPTAL DAVALARI ÖZELİNDE DAVA AÇMA SÜRESİ

TIME BAR APPLICABLE TO CANCELLATION LAWSUITS ARISING OUT OF ZONING PLANS

Elif Merve GÜLEÇ*

Özet: “İmar”, bir bölgenin yaşam koşullarının uygun olmasını sağlamak, yerleşim yerini geliştirip güzelleştirmek anlamına gelmektedir. İmar planları ise, bu amaçları sağlamaya yönelik olarak taşınmazların kullanım biçimlerini ve amaçlarını ortaya koyan belgelerdir. Bir yönüyle “kamu yararı” amacı taşıyan bu planlar, aynı zamanda bireysel çıkarlara da hizmet etmektedir. Çatışan bu çıkarlar arasındaki dengenin sağlanması, imar planlarına karşı dava açma süresi kavramı ile giderilmeye çalışılmaktadır. Dava açma süreleri, aynı zamanda Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan ve kişilere yargı mercilerine başvurma imkânı sunan “hak arama özgürlüğü” ile de ilintilidir. Düzenleyici işlem olduğu kabul edilen imar planlarına karşı açılacak olan dava açma sürelerinin başlangıcı genel hüküm niteliğindeki İYUK m.7/4 ve de özel ilân ve itiraz süreleri getiren 3194 sayılı İmar Kanunu m. 8 ile öngörülen kurallar uyarınca belirlenir. Bu süreler, temel hak ve özgürlükler lehine yorumlanarak, “İmar Planlarının İptali İstemiyle Açılacak Davaların Süresi” adı altında incelenmiştir. Buna ilişkin sınırlar belirlenirken Danıştay, Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararları esas alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Düzenleyici İşlemler, İmar Planları, İptal Davası, Dava Açma Süresi, Dava Açma Süresinin Başlaması

Abstract: “Zoning” is defined as an activity aiming at providing a suitable living condition at a specific region and enhancing residential areas. In this connection, zoning plans define the methods of and purposes for the utilization of lands with a view to achieve these objectives. While these plans primarily serve the purpose of “public interest,” they also serve private interests. Balancing these conflicting interests is sought through the concept of the statute of limitations applicable to lawsuits that challenge zoning plans.

* elifmerveg@gmail.com, ORCID: 0009-0000-0974-3386, Makalenin Gönderim Tarihi: 24.02.2025, Kabul Tarihi: 26.03.2025

Statute of limitations is also closely related to the “right to seek legal remedies,” which is safeguarded by the Article 36 of the Constitution, enabling individuals to access judicial authorities. Time limits for filing lawsuits against a zoning plan, being a regulatory act, are governed by the general provisions set forth in the Article 7/4 of the Administrative Trial Procedure Law (İYUK) and the special announcement and objection periods introduced by the Article 8 of the Zoning Law No. 3194.

In this Article, these time limits are interpreted in favor of fundamental rights and freedoms, and are examined under the heading of the “Statute of Limitations Applicable to Cancellation Lawsuits Against Zoning Plans.” While setting these legal and procedural limits, case law including decisions of the Council of State (Danıştay), Constitutional Court (AYM), and the European Court of Human Rights (ECHR) have all been taken into consideration.”

Key Words: Regulatory Acts, Zoning Plans, Cancellation Lawsuit, Time Limit for Filing a Cancellation Lawsuit, Commencement of the Time Limit

GİRİŞ

Dava açma süresi, yargı mercilerine yapılan başvuruların belirli bir zaman dilimi içinde gerçekleştirilmesini zorunlu kılan hukuki bir sınırlamadır. İdari dava açma süresi ise idari işlem veya eylemler nedeniyle menfaatlerinin ve/veya haklarının ihlâl edildiğini düşünenlerin, bu işlemlere karşı yargı yoluna başvurabilecekleri süreyi ifade eder.

İdarenin işlem ve eylemlerinin hukuka uygunluk yönünden yargısal denetimi, hukuk devleti ilkesinin temel gereğidir. İdari davalar, bu denetimi sağlayan araçlardır. Bu sayede idarenin hukuka bağlılığı sağlanır ve keyfi uygulamaların önüne geçilir.¹ Bununla birlikte, idari işlem ve eylemlerin sürekli ya da uzunca bir süre dava tehdidi altında kalmasının “idare ile yönetilenler arasındaki uyumsuzlukların sonunun alınamayacağı”, “toplum huzurunun bozulacağı”, “kamu hizmetinin olumsuz yönde etkileneceği”, böylece “hukukî güvenlik” ilkesinin zedeleyeceği kaygısıyla,² idari yargı sistemini benimsemiş olan tüm ülkelerde olduğu gibi bizde de idari davalar için belli bir süre koşulu getirilmiştir.

¹ Metin Günday, İdari Yargılama Hukuku, 3. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2024, s. 287 vd.

² Ender Ethem Atay, İdari Yargılama Usulü, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s.227; Duran, Lütfi: “İdari Kazada Dava Açma Müddeti (İdari Müruru Müddet),” İÜHFD Sayı XI, s.237 vd. (240).

Ancak belirtmek gerekir ki, daha ziyade yükümlendirici ve sınırlandırıcı bir algı yaratan dava açma süresi kavramı, aynı zamanda Anayasa m. 36 ile güvence altına alınan ve kişilere yargı mercilerine başvurma imkânı sunan hak arama özgürlüğü ile de ilintilidir. Şöyle ki; idari davaların açılmasının belli bir süre koşuluna bağlanmasıyla, Anayasa m. 36'da güvence altına alınan hak arama özgürlüğüne bir sınır getirilmektedir. Bu durum, hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkını da doğrudan etkilemektedir.

Anayasa m. 13'e göre temel hak ve özgürlükler ancak kanunla sınırlanabileceğinden, dava açma süresinin ve bu süreye ilişkin kuralların kanunla belirlenmesi gerekir. Anayasa m. 142/1'e göre de "*Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir*". Yargılama usulüne ilişkin olması nedeniyle, dava açma süresinin belirlenmesinde yasa koyucu takdir yetkisine sahiptir. Ancak yasa koyucu bu konudaki takdir yetkisini kullanırken, "...Anayasa'da belirlenen kurallara bağlı kalmak ve adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek..."³ ve bu bağlamda Anayasa m. 13'te yer alan ölçülülük ilkesini dikkate almak zorundadır.⁴ AİHM de mahkemeye erişim hakkının mutlak bir hak olmadığını, iç hukukta meşru amaçlara dayalı sınırlamalara tâbi tutulabileceğini kabul etmektedir. Ancak bu sınırlamaların, hakkın özünü zedeleyecek ölçüde erişimi fiilen imkânsız kılmaması ve uygulanan sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir denge kurulması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede getirilen sınırlamaların, -Türkiye'nin de tarafı olduğu- AİHS m.6/1 ile bağdaşması mümkündür.⁵ Yine AİHM'ye göre, dava süresine ilişkin kuralların yargı mercilerince mahkemeye erişim hakkının kullanılmasını imkânsız kılacak derecede katı bir biçimde yorumlanmaması ve uygulanmaması gerekir.⁶

Gerek AYM ve gerekse AİHM tarafından kabul edilen bu ilkeler doğrultusunda, kanun koyucu tarafından öngörülen dava açma süresi, ne mahkemeye erişim hakkını anlamsız kılacak ölçüde kısa, ne

³ AYM, E.2006/23, K.2010/27, T. 04.02.2010, (RG. 02.12.2010-27773).

⁴ AYM, Baş. No: 2017/16292, T. 23.06.2020, (RG.30.07.2020/31201).

⁵ AİHM, Mesutoğlu/Türkiye, Başvuru No. 36533/04, T. 14.10.2008.

⁶ AİHM, Beles/Çek Cumhuriyeti, Baş. No 47273/99, T. 12.11.2002, AİHM Eşim-Türkiye, Başvuru No. 9273/81, T. 17.09.2013.

de hukukî güvenliği zedeleyecek kadar uzun olmalıdır. Bu süre, hukuk devleti ilkesinin bu iki gereği arasında bir denge kurulmak suretiyle belirlenecektir.⁷

Daha önceleri doksan gün olan dava açma süresi, İYUK m.7/1’de hukukî güvenlik gereğine daha fazla önem atfedilerek kısaltılmış, bireysel idari işlemlerle düzenleyici idari işlemler arasında bir ayırım yapılmadan, özel kanunlarda aksine bir süre öngörülmemeyen hallerde Danıştay ve idare mahkemelerinde altmış, vergi mahkemelerinde ise otuz gün olarak belirlenmiştir. Yargı kararları ve de öğretide, imar planlarının da idarenin düzenleyici işlemlerinden olduğu kabul görmektedir.⁸ İmar planların iptali istemiyle açılacak davalar vergi mahkemelerinin görevine girmediğinden, bu davalar da İYUK m.7/1 uyarınca genel dava süresi olan altmış gün içinde açılacaktır.

Anayasa m.125/3 ve İYUK m.7/2’-a’ya göre, bireysel idari işlemlere karşı açılacak davalarda süre yazılı bildirimi izleyen günden itibaren başlar. Düzenleyici işlemlere karşı açılan davalarda bu işlemlerle ilgili olan herkese yazılı olarak bildirilmesinin mümkün olmaması nedeniyle, İşlemlerle ilgili olan herkese yazılı olarak bildirilmesi mümkün olmayan düzenleyici işlemlere karşı açılacak olan davalarda sürenin hangi tarihten itibaren başlayacağı İYUK m.7/4’de düzenlenmiştir. Bu süre, ilân gereken düzenleyici işlemlerde ilân tarihini izleyen günden başlar. Ancak; düzenleyici işlemlerle genel ve soyut hukuk kuralları konulduğundan ve bu kuralların da bireysel işlemlerde olduğu gibi bir defa uygulanmakla tükenmeyip sürekli olarak uygulanmaları söz

⁷ Şeref Gözübüyük/Turgut Tan, *İdare Hukuku Cilt II İdari Yargılama Hukuku*, 8.Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2016, s.801

⁸ Bkz. Danıştay, 6. D. E.1991/582, K.1992/447, T. 04.02.1892 (Danıştay Dergisi, Sayı:86, s.316). Halil Kalabalık, *İmar Hukuku Dersleri*, Ankara, 2014, s. 231; Yıldızhan Yayla, *İdare Hukuku*, İstanbul 2009, s. 163. Bununla birlikte, imar planlarının düzenleyici işlem olduğunda kuşku bulunmamakla birlikte, aynı zamanda kendine özgü nitelikler barındıran tipik bir düzenleyici işlem olmadığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bkz. Ayhan Tekinsoy, “İmar Planlarının Hukuksal Niteliği, İmar Planı İptalinin Bu Plana Dayanılarak Verilmiş Ruhsatlar Üzerindeki Etkisi”, *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl: 66, S: 2, Bahar 2008, s.48, Tekinsoy, imar planlarının, özellikle tek parsel yönünden işlem yapıldığında bireysel işlem niteliğinin ön plana çıktığını ifade etmektedir. Nusret İlker Çolak, *İmar Hukuku*, 2. Baskı, LevhaYayınları, İstanbul, 2014, s.48. Serdar Yılmaz, *İmar Planlarının Hukuki Rejimi*, Seçkin Yay., Ankara, 2021, s.358 vd.

konusu olduğundan,⁹ ilgililere düzenleyici işlemlerin uygulanması üzerine uygulanan işlemle birlikte dayanağı olan düzenleyici işlemi de birlikte dava edebilme olanağı tanınmıştır. Diğer yandan; İYUK m.11/1'de, ilgililerin idarî dava açmadan önce idarî işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasını üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan dava açma süresi içinde istemleri halinde, bu yöndeki başvurunun işleme başlamış olan dava açma süresini durduracağı hüküm altına alınmıştır. İYUK m.11/1'de bireysel idarî işlemlerle düzenleyici idarî işlemler arasında bir ayırım yapılmamış olduğundan,¹⁰ uygulamada düzenleyici işlemlere karşı İYUK m.11'deki kurallara göre yapılan başvuruların da dava açma süresinin durmasına yol açacağı kabul edilmektedir.¹¹ Bunun bir yansıması olarak, imar planlarının iptali istemiyle açılacak davalarda da davaya konu yapılacak planlara karşı 3194 sayılı İK ile itiraz yolu özel olarak düzenlenmiş ve bu itiraz üzerine de dava açma süresinin durması sağlanmıştır.

I. İPTAL DAVASINA KONU YAPILABİLECEK İMAR PLANLARI

İmar planları, genel bir tanım vermek gerekirse, büyüklü-küçüklü çeşitli arazi parçalarının (bölge, il, belde, köy gibi) mevcut ve gelecekteki kullanım biçimlerini fiziki olarak gösteren mekânsal işlemlerdir.¹² İK m.8'de bölge planları ile nazım ve uygulama imar planından söz edilmekte ve bu planların tanımı yapılmaktadır. Ayrıca, bu Kanun m. 5/14'te çevre düzeni planı tanınmaktadır.

İmar planları, menfaati ihlâl edilenler tarafından hukuka (Anayasa'ya, kanunlara, yönetmeliklere, plân hiyerarşisini ifade eden kademeli birliktelik ilkesine, kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve

⁹ Bkz. Tahsin Bekir Balta, İdare Hukuku Genel Konular, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No:117, Ankara, 1970, s.178; Metin Günday, İdare Hukuku, İmaj Yayınevi, 11. Baskı, Ankara 2017, s.231.

¹⁰ Bahtiyar Akyılmaz/Murat Sezginer/Cemil Kaya, Türk İdari Yargılama Hukuku, Türk İdari Yargılama Hukuku, 9.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2023, s.398; Günday, İdari Yargılama Hukuku, s. 340.

¹¹ Bkz. Danıştay 10. D., E.2020/3337, K.2021/3181, T. 09.06.2021; Danıştay İDDK., E.2018/4436, K.2019/1671, T. 11.04.2019 (Kazancı, 20.02.2025)

¹² Yayla, s. 160.

planlama esaslarına) aykırı olduğu iddiasıyla açılan iptal davalarına konu yapılabilir.

A. Bölge Planları

Bölge planları; bölgelerin sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak olan planlardır. Bu planlar, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği m.4/1-ı uyarınca 1/250.000, 1/500.000 veya daha üst ölçek haritalar üzerinde şematik ve grafik dil kullanılarak hazırlanır. Bu planları yapma yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na aittir (1 numaralı CB Kararnamesi m.97/1-d ve 102).

B. Çevre Düzeni Planı

Çevre düzeni planı, İK m.5/14'e göre, "...varsa mekânsal strateji planlarının hedef ve stratejilerine uygun olarak yerleşim, gelişme alanları ve sektörlere ilişkin alt ölçekli planları yönlendiren, genel arazi kullanım kararları çerçevesinde ilke ve kriterleri belirleyen, bölge, havza veya il bütününde hazırlanan, plan hükümleri ve raporuyla bir bütün olan..." planıdır. Çevre düzeni planları, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği m.4/1-c'ye göre, bir il sınırını aşan bölge, havza ve il düzeyinde olmak üzere, 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekli haritalar üzerinde yapılır. Bölge ve havza düzeyindeki çevre düzeni planlarını yapma yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na aittir (1 numaralı CB Kararnamesi m. 102/1-a ve b). İl çevre düzeni planını yapma yetkisi ise; büyükşehir belediyesi olmayan illerde il özel idaresi ile il belediyesine (İl Özel İdaresi Kanunu m.6/1-a), büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde de büyükşehir belediyesine aittir.

C. Nazım İmar Planı- Uygulama İmar Planı

Öncelikle belirtmek gerekir ki, mekânsal planlardan mekânsal strateji planları ile çevre düzeni planlarının yapılması zorunlu olmayıp, eğer bu planlar varsa nazım ve uygulama imar planlarının bu

planlara uygun olması gerekir.¹³ Ancak, nazım imar planları ile uygulama imar planlarının yapılması zorunludur.¹⁴ Bu nedenle, imar planlarına karşı açılacak davaların süresi bu makalede yapılması zorunlu olan bu planlar bağlamında ele alınmış ve incelenmiştir.

1. Nazım İmar Planları

İK m. 5/2'ye göre nazım imar planları, “...varsa bölge planlarının mekana ilişkin genel ilkelerine ve varsa çevre düzeni planlarına uygun olarak halihazır haritalar üzerinde, yine varsa kadastral durumu işlenmiş olarak çizilen ve arazi parçalarının; genel kullanım biçimlerini, yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklüklerini, nüfus yoğunlukları ve eşiklerini, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere düzenlenen, plan hükümleri ve raporuyla beraber bütün olan planlardır”.

Nazım imar planları, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği m.4/1-i uyarınca büyükşehir belediyelerinde 1/5000 -1/25.000 arasındaki her ölçekte (5126 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu m.7/1-b), diğer il-lerde ise 1/5.000 ölçekte yapılır. Ancak uygulama imar planlarının ön koşulu olan nazım imar planının genellikle 1/5000 ölçekte olması gerekmektedir.¹⁵

2. Uygulama İmar Planları

İK m. 5/3'e göre uygulama planları, “... tasdikli halihazır haritalar üzerinde varsa kadastral durumu işlenmiş olarak nazım imar planı esaslarına göre çizilen ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzeni-ni, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren planlardır.”

Uygulama planları, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği m.4/1-i uyarınca 1/1.000 ölçeklidir.

¹³ Yılmaz, s.166. Nazım ve uygulama imar planları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ruşen Keleş/Aysegül Mengi, İmar Hukukuna Giriş, İmge Yayınevi, Ankara, 2014, s.54 vd.

¹⁴ Bkz. Kalabalık, s. 239.

¹⁵ Yılmaz, s.211 vd., Aynı yönde bkz. Danıştay 6. D., E.1993/2488, K.1993/4600, T. 04.11.1993 (Legalbank, 20.02.2025).

II. İMAR PLANLARINA KARŞI DOĞRUDAN DAVA AÇILMASI

A. Planların Yapılması ve İlân Edilmesi

Nazım imar planlarını yapma yetkisi belediyelere ait olup (3194 sayılı Kanun m.8/1-b), bu planların görüşülmesi ve karara bağlanması kural olarak belediye meclisinin görevidir (5393 sayılı Belediye Kanunu m.18/1-c). Belediyelerin nazım imar planı yapma yetkileri yer yönünden sınırlandırılmıştır. Belediyeler belediye sınırları ile belediye mücavir alanını kapsayan alanlarda geçerli olmak üzere bu planları yapabilirler. Belediye mücavir alanı dışında kalan alanlarda nazım imar planı yapma yetkisi ise il özel idarelerine aittir. Büyükşehir belediye idarelerinde nazım imar planlarını yapmak yetkisi büyükşehir belediyesine aittir (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu m. 7/1-b). Büyükşehir belediyesi sınırları il sınırı ile örtüştüğünden, büyükşehir belediyesinin mücavir alanı söz konusu olamaz.

Uygulama imar planları yapma yetkisi; büyükşehir belediyesi olmayan illerde belediye sınırı ve mücavir alanda belediyelere, bu alanlar dışında ise il özel idarelerine aittir. Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde ise bu planları yapma yetkisi ilçe belediyelerine aittir. Ancak ilçe belediyeleri, büyükşehir belediye idaresince yapılan nazım imar planının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar planlarını yapmadıkları takdirde, uygulama planlarını yapma yetkisi büyükşehir belediyesine geçer. Büyükşehir belediyeleri, ilçe belediye meclislerince kabul edilen uygulama imar planlarını denetleme yetkisine de sahip olup, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu m. 15/son uyarınca büyükşehir belediye meclisi ilçe belediyeleri tarafından kabul edilen uygulama imar planlarını gelişinden itibaren üç ay içinde nazım imar planına uygunluk yönünden inceleyerek aynen ya da değiştirerek kabul edebilir. Büyükşehir belediye idarelerine tanınan bu yetki idarenin bütünlüğü ilkesi doğrultusunda bir tür idari vesayet yetkisidir. Ancak üç ay içinde büyükşehir belediye meclisince görüşülmeyen planlar onaylanmış sayılır.

İK m.8'e göre belediyeler tarafından yapılacak olan nazım ve uygulama imar planları, belediye meclisince onaylandıkları tarihte yürürlüğe girer. Planlar, onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca belirlenen yerlerde ve ilgili idarelerin internet sitelerinde eş zamanlı

olarak bir ay süreyle ilân edilir. Ayrıca, ilânın nerede yapıldığına ilişkin bilgilendirme ilânı, askı süresiyle eş zamanlı olarak ilgili muhtarlık panolarında duyurulur. Plân değişikliği durumunda ise, değişikliğe konu alanda görülebilir şekilde en az iki tabela ile ve otuz gün süreyle bilgilendirme yapılması zorunludur. İlân süresi içinde planlara itiraz edilebilir; itirazlar, belediye meclisi tarafından on beş gün içinde değerlendirilerek kesin karara bağlanır. Belediye ve mücavir alan sınırları dışında, valilik tarafından re'sen yapılan veya ilgililerine yaptırılan imar planları, valilikçe uygun görülüp onaylandığı tarihte yürürlüğe girer. Söz konusu planlar, valilikçe belirlenen ilân yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sitelerinde eş zamanlı olarak bir ay süreyle ilân edilir. Bu planlara ilân süresi içinde yapılan başvurular, valilik tarafından incelenerek kesin karara bağlanır.

B. Dava Açma Süresinin Başlaması

İYUK m.7/4 uyarınca, ilânı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi ilân tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Bu genel kural, imar planlarına karşı açılacak olan davalarda, planların ilânına ilişkin olarak İK m.8'de yapılan özel düzenleme ile birlikte uygulanacaktır.

Öncelikle, planlara karşı açılacak davanın süresi, bir aylık ilân süresinin dolduğu tarihi izleyen günden itibaren işlemeye başlayacaktır. Her ne kadar İK md.8'de imar planlarının belediye meclisince/valilikçe onayladıkları tarihte yürürlüğe gireceği belirtilmiş ise de yürürlük tarihi itibarıyla dava açma süresinin başlayacağını söylemek mümkün değildir. Ayrıca ilânın İK m.8'de belirlenen biçim ve usulde yapılması gerekir. Başka bir ifadeyle, imar planlarının salt ilân edilmeleri dava açma sürelerinin başlaması için yeterli olmayıp, bu ilân öngörülen biçim ve usulde yapılmalıdır. Öngörülen usule uygun ilân edilmeyen planlara karşı dava açma süresinin işlemeye başladığı kabul edilemez.¹⁶

İK m.8'de düzenlenmiş olan itiraz yolu zorunlu bir başvuru yolu olmayıp, ilân süresi içinde yapılacak ve ilân süresinin sona ermesinden

¹⁶ Danıştay 6. D., E.2023/6917, K.2023/10192, T. 28.12.2023, (danistay.gov.tr, 19.02.2025)

itibaren işlemeye başlayacak olan dava açma süresi durduracak olan ihtiyarî bir başvuru yoludur. Bu nedenle, ilgilinin ilân süresi içinde itiraz etmeyip; bu sürenin dolmasından itibaren süresi içinde doğrudan dava açmış olması halinde, idarî merci tecavüzü nedeniyle dava dilekçesinin İYUK m.15/1-e uyarınca planı onaylayarak yürürlüğe koyan idareye tevdiine karar verilmesi de mümkün değildir.

Onaylanmak suretiyle yürürlüğe giren bir imar planı, bu aşamada henüz kesinleşmiş sayılmaz. Zira, planın kesinlik kazanması; ya bir aylık askı süresi içerisinde herhangi bir itirazın yapılmaması hâlinde askı süresinin sona ermesiyle ya da bu süre zarfında yapılan itirazların idarece değerlendirilip karara bağlanması sonucunda mümkün olmaktadır. Bu bağlamda, ilân süresi henüz tamamlanmadan açılan davaların, dava konusu işlemin kesin ve yürütülebilir nitelikte olmaması nedeniyle İYUK m. 15/1-b uyarınca dava şartı yokluğu sebebiyle reddedilebileceği ileri sürülebilir. Gerçekten de Danıştay'ın bazı kararlarında, henüz kesinleşmemiş bir planın hukuken icra edilebilir nitelik taşımadığı ve bu nedenle dava konusu edilemeyeceği sonucuna varılmıştır.¹⁷ Bununla birlikte, henüz kesinleşmemiş olan bir plana karşı açılan davanın, İYUK m.15/1-b uyarınca reddedilmesi yerine, planın kesinleşmesine kadar bekletilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.¹⁸ Plan kesinleştikten sonra davacının planın iptalinde halen kişisel ve güncel menfaati devam ediyor ise davaya devam olunması, aksi takdirde davanın konusuz kaldığına karar verilmesi daha isabetli bir yaklaşım olacaktır.

C. Dava Açma Süresinin Durması

İYUK m.11'e göre, ilgililer dava açılmadan önce idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi ya da yeni bir işlem yapılmasını üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan talep

¹⁷ Örneğin bkz. Danıştay İDDK., E.2003/521, K.2003/609, T. 18.09.2003 (Lexpera, 20.02.2025).

¹⁸ Ancak, Danıştay'ın görüşü aksi yöndedir. Bkz. Danıştay İDDK., E.2003/521, K.2003/609, T. 18.09.2003. Ayrıca; Danıştay'a göre, onaylandıktan sonra ilân edilmeksizin uygulamaya konulan bir imar planı, kanunla öngörülen usul tamamlanmaksızın tesis edilmiş bir işlem olacağından, bu şekil noksanlığı nedeniyle iptali gerekmektedir. Bkz. Danıştay 6. D., E.1999/5104, K. 2001/576, T. 16.01.2001 (Legalbank, 20.02.2025)

ettiklerinde işlemeye başlamış olan dava süresi duracak, otuz gün içinde cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılacak; isteğin reddedilmesi ya da reddedilmiş sayılması halinde dava süresi yeniden işlemeye başlayacak ve başvuru tarihine kadar geçmiş süre de toplam süreye dâhil edilecektir.

İK md.8’de düzenlenmiş olan itiraz da İYUK m.11’de düzenlenmiş olan başvuru ile bazı farklılıklar göstermesine karşın, dava açma süresinin durmasına yol açacak bir başvurudur. Buna göre, İYUK m.11’e göre yapılacak olan başvurunun dava açma süresi içinde yapılması gerekmekte, İK m.8/b kapsamındaki başvurunun (itirazın) ise bir aylık ilân (askı) süresi içinde; yani henüz dava açma süresi başlamadan yapılması öngörülmüştür.¹⁹ Ayrıca, İYUK m.11 uyarınca yapılan başvurunun hangi süre içinde karara bağlanacağı belirtilmemiş ve fakat otuz gün içinde yanıt verilmezse reddedilmiş sayılacağı belirtilmişken, İK m.8/b’ye göre yapılan itirazın belediye meclisi/valilikçe on beş gün içinde karara bağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

İK m.8/b’ye yönelik Danıştay uygulamasına göre, itiraz askı süresi içinde yapılmış olması koşuluyla, hangi gün yapıldığına bakılmaksızın, bu itiraz ilân süresinin sona erdiği tarihi izleyen günden itibaren işlemeye başlayan dava açma süresini durdurucu etki doğurur.²⁰ Bu durumda, dava açma süresinin yeniden işlemeye başlayacağı tarih, İYUK m. 11’de yer alan düzenleme uyarınca belirlenmektedir. Şöyle ki; itirazın ilân süresinin sona erdiği günü takip eden otuz gün içinde idarece reddedilmesi halinde, ret kararının tebliğ edildiği tarihten

¹⁹ Danıştay 6. D., E.2000/5692, K.2001/6248, T. 10.12.2001 (Legalbank, 22.02.2025). Ayrıntılı bilgi için bkz. Cafer Ergen, Danıştay İçtihatlarıyla İmar Hukuku, Seçkin Hukuk, Ankara, 2012, s. 29-29.

²⁰ Danıştay 6. D., E.2023/1140, K.2023/5174, T. 25.05.2023 (Lexpera, 22.02.2025). Bu konuda dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, İYUK m. 20/A ile bu madde de sayma yoluyla belirlenen davalar ivedi yargılama usulüne tabi tutulmuştur. Danıştay’ın bir kararına göre, İYUK m. 20/A uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığı Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan imar planlarının ivedi yargılama usulüne tabi olması nedeniyle, bu işlemlere karşı (30 günlük) özel dava açma süresinin öngörülmüş olup, İYUK m.11 maddesi hükümleri uygulanmayacağıının imar planlarının ilân-askı tutanağında ve her türlü ilân araçlarında ilgililere açıkça bildirilmesi zorunlu olup, söz konusu bildirimin yapılmadığı durumlarda dava açma süresinin genel dava süresi olarak uygulanması gerekir. Bkz. Danıştay 6. D., E.2024/1802, K.2024/3145, T. 21.05.2024. Ayrıca bkz. Danıştay 6. D., E.2019/17552, K.2022/8515, T. 11.10.2022 (Lexpera, 23.02.2025).

itibaren kalan süre işlemeye başlar. Öte yandan, itiraz başvurusunun otuz gün içinde karara bağlanmaması durumunda, başvuru zımnen reddedilmiş sayılır ve bu durumda dava açma süresi, otuz günlük sürenin dolduğu tarihi izleyen günden itibaren kaldığı yerden işlemeye devam eder.²¹ Danıştay'ın bu yaklaşımı hak arama özgürlüğü ile de uyumlu olmuştur. Bu bağlamda, zımni ret süresinin hesaplanmasında itirazın incelenip karara bağlanacağı sürenin on beş gün olarak belirlenmiş olmasının önemi yoktur. Zira; on beş günlük bu süre itirazı karara bağlayacak mercii süratle hareket etmeye sevk etmek için konulmuş bir düzenleyici süre niteliğindedir.

İlân süresinin sona ermesinden itibaren yapılan başvuruya, otuz günlük yasal bekleme süresi içinde kesin nitelikte olmayan bir yanıt verilmesi ve ardından açık ret cevabının sonradan iletilmesi veya başvurunun otuz gün geçtikten sonra yanıtlanarak reddedilmesi hâllerinde, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren yeniden işlemeye başlayacağı hususu uygulamada tereddüt yaratmaktadır. Bu sorun, İYUK m.11 kapsamında yapılan başvurular bakımından da gündeme gelmiş olup, Danıştay'ın yerleşik uygulaması, yasal otuz günlük bekleme süresi geçtikten sonra verilmiş ret cevaplarının, sürenin yeniden başlatıcı etkisi bulunmadığı yönündedir.²² Ancak İYUK m.11/3'de, İYUK m.10/3'ün aksine, bu konuda açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen, otuz günlük sürenin geçmesinden sonra verilecek olan ret yanıtının tebliğinden itibaren durmuş olan dava açma süresinin yeniden işlemeye başlamasına yasal bir engel de olduğu da söylenemez.²³ Aksine, İYUK m.11/3'de açıkça iki halde, yani duran sürenin isteğin açıkça reddedilmesi ya da otuz gün içinde yanıtsız bırakılarak reddedilmiş sayılması hallerinde dava açma süresinin yeniden işlemeye başlayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu maddede, birinci halde dava süresinin yeniden işlemeye başlayabilmesi için isteğin mutlaka otuz gün içinde açıkça reddedilmesi gerektiği yönünde düzenleme yoktur. Bu nedenle, otuz gün içinde cevap verilmemesi üzerine İYUK

²¹ Danıştay 6. D., E.2016/3251, K.2021/11, T. 18.01.2021. Aynı doğrultuda Danıştay 6. D., E.2009/5621, K.2011/1308, T. 13.05.2011 (Lexpera, 23.02.2025).

²² Danıştay, 5. D., E.1991/3142, K.1992/226, T. 06.02.1992 (Legalbank, 23.02.2025); Turgut Candan, Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, Yetkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2023, s. 615 ile Gözübüyük/Tan, s. 864 aynı görüştedir.

²³ Günday, İdari Yargılama Hukuku, s.346.

m.11/3'de belirtilen süre içinde dava açılmamış ya da açılan dava süre aşımı nedeniyle reddedilmiş olsa dahi, otuz gün geçtikten sonra verilecek bir ret yanıtının tebliğinden itibaren sözü edilen süre zarfında davanın açılması mümkün olmak gerekir. Aksini kabul etmek, başvuru üzerine duran sürenin yeniden işlemesine yol açacak hallerden biri olan “açık ret” halini anlamsız hale getirecektir.²⁴ Ayrıca; GÜNDAY'ın da vurguladığı üzere, m.11'e göre yapılan başvuru da dilekçe hakkı kapsamında bir başvuru olup, Anayasa'nın 74'üncü maddesi uyarınca idarenin bu başvuruyu gecikmeksizin yanıtlamak yükümlülüğü bulunduğundan, idarenin bu anayasal yükümlülüğünü geciktirerek yerine getirmiş olmasının mahkemeye erişim hakkının düşmesine yol açması da düşünülemez.²⁵ Danıştay 6. Dairesi'nin 18.03.2015 gün ve E.2013/673, K.2015/1617 sayılı kararında AİHM'nin Mesutoğlu-Türkiye kararına da yollamada bulunarak, İYUK m.11 uyarınca yapılan başvurunun zımnî ret süresi içinde yanıtlanmaması üzerine oluşan zımnî retten sonra açık ret üzerine dava açma süresinin yeniden işlemeye başlayacağı sonucuna ulaşmıştır.²⁶ Lâkin 6. Daire'nin bu kararı sürekli bir içtihat haline gelmemiş, aynı Dairenin daha yeni tarihli bir kararı aksi yönde olmuştur.²⁷ Bu karar ile İYUK m.11 uyarınca yapılan başvurunun zımnî ret süresi geçtikten sonra cevaplandırılmış olması halinde, dava açma süresinin ret cevabının bildirildiği tarihten değil, zımnî ret kararının oluştuğu tarihten itibaren yeniden işlemeye başlayacağı gerekçesiyle, davayı süresinde görüp esasını karara bağlayan idare mahkemesi kararı bozulmuştur.

Belirtmek gerekir ki; Danıştay, İK m.8'e göre ilân süresi içinde itiraz edilmemiş olsa da bu *sürenin* bu sürenin sona ermesini müteakip işlemeye başlayan idari dava açma süresi içinde genel düzenleme olan İYUK m.11'e göre bir başvuru yapılmasını da mümkün görmektedir. Nitekim; Danıştay “...plânlara karşı askı süresinin son gününü izleyen günden itibaren 60 günlük yasal idarî dava açma süresi içinde 2577 sayılı

²⁴ E. Müzeyyen Durkal, İdari Makamların Sükutu, Seçkin Yayınları, Ankara 2018, s.187; Onur Karahanoğulları, “Zımnî Retten Sonra Gelen Yanıtlarda Dava Açma Süresi”, <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/zimni-redsonradangelenyanit.pdf>, (E. T. 04.03.2025), s. 8.

²⁵ Günday, İdari Yargılama Hukuku, s.347.

²⁶ AİHM, Mesutoğlu-Türkiye, Başvuru No: 36533/04, T. 14.10.2008.

²⁷ Danıştay, 6. D., E.2015/6767, K.2020/8648, T. 02.10.2020.

Yasa'nın 11.maddesi kapsamında başvuruda bulunulması halinde ise, işleme-ye başlayan idarî dava açma süresinin duracağı..." zımnî ret süresi içinde yanıt verilmemesi halinde isteğin reddedilmiş sayılacağı ve dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı sonucuna ulaşmıştır.²⁸

III. İMAR PLANLARININ UYGULAMA İŞLEM İLE BİRLİKTE DAVA EDİLMESİ

Düzenleyici işlemlere karşı ilân tarihinden itibaren öngörülen süre içerisinde dava açılmamış olması, bu işlemlerin bir daha yargı denetimine konu edilemeyeceği anlamına gelmemektedir. İYUK m.7/4'e göre, ilânı gereken bir düzenleyici işleme dayalı kesin ve yürütülmesi gereken bir uygulama işlemi yapıldığında, ilgililer, bu uygulama işleminin kendilerine yazılı olarak bildirildiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde şu seçimlik haklara sahiptir:

- Sadece düzenleyici işlemini
- Sadece uygulama işlemini
- Veya her iki işlemi birlikte

dava edebileceklerdir.²⁹ Başka bir ifadeyle, düzenleyici işleme dayanılarak tesis edilen bireysel uygulama işleminin ilgisine yazılı olarak bildirilmesiyle birlikte, bu uygulama işleminin dayanağını oluşturan düzenleyici işlem yönünden de dava açma süresi yeniden işlemeye başlayacaktır.³⁰ Daha önce ilân edilmekle birlikte süresi içinde dava

²⁸ Danıştay 6. D., E.2000/5692, K.2001/6248, T. 10.12.2001 (Legalbank, 23.02.2025).

²⁹ Günday, İdari Yargılama Hukuku, s.322

³⁰ Bkz. Danıştay, İDDK., E.2012/523, K.2013/3371, T. 31.10.2013 (Lexpera, 21.02.2025). Bununla birlikte, düzenleyici işlem ile buna dayalı uygulama işleminin birlikte dava konusu edilmesinden sonra, idare tarafından uygulama işleminin geri alınması hâlinde, artık düzenleyici işleme yönelik iptal talebinin esasının incelenmesine gerek bulunmamaktadır.

Zira, düzenleyici işlemin uygulama işlemi aracılığıyla yargı denetimine açılabilmesi, ancak hukuki sonuç doğurmuş bir uygulama işleminin varlığına bağlıdır. Nitekim, Danıştay 6. D., E.1994/2883, K.1994/286, T. 14.09.1994 kararında da bir düzenleyici işlem olduğunda kuşku bulunmayan imar plânı ile ona dayalı olarak tesis edilen kamulaştırma işleminin birlikte iptal davasına konu yapılmasından sonra idarenin kamulaştırma işleminden vazgeçmesi üzerine imar plânına ilişkin iptal isteminin incelenmeyeceğine karar verilmiştir.

konusu edilmeyen düzenleyici işlemlerin, somut bir uygulama işlemi yoluyla ilgililere yöneltilmesi hâlinde, yeniden yargı denetimine tabi tutulmasına olanak tanıyan bu yolla bireylerin mahkemeye erişim hakkı korunmaktadır. Uygulama işlemine dayanak olan düzenleyici işlemin hangi tarihte yapılmış olduğunun kural olarak önemi yoktur. Ancak İK m. 8'e 14.02.2020 tarih ve 7221 sayılı Kanun ile eklenen paragraf ile, imar plânları bakımından bu kurala bir istisna getirilmiştir. Buna göre; imar plânlarına ya da değişikliklerine karşı, bunların kesinleştiği tarihten itibaren her halde beş yıl içinde dava açılabilir. ³¹ Bir imar planına ya da değişikliğine dayalı bir uygulama işlemi yapılsa dahi, artık bu süre geçtikten sonra o plan değişikliğinin iptali istenemeyecektir. Bununla birlikte, sözü edilen paragraf hükmünün yürürlüğe girmesinden önce bu gibi plân ya da plân değişikliklerine karşı İYUK m.7/4 uyarınca açılmış olan davaların sonuçlandırılması gerekecektir. ³² Danıştay'ın bir başka kararında ise, bir adım daha öteye gidilerek ve de hukukî güvenlik ilkesine dayanılarak, ilgili düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kesinleşmiş olan imar ve parsestasyon planlarına uygulanamayacağı sonucuna varılmıştır. ³³

Düzenleyici işlemlerin yargı denetimine konu edilebilmesini mümkün kılan uygulama işlemleri, uygulamada çoğunlukla bireysel

³¹ İK m. 8'deki bu kuralın parsestasyon planlarına karşı her halükârda 5 yıl içinde dava açılabilir olması hükmü Anayasa m. 36'da güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün kullanılmasını imkânsız hale getirdiği ileri sürülerek iptali istemiyle AYM'ye başvurulmuştur. Ancak yüksek Mahkeme, ... "bu planların kesinleşebilmesi için bir ay süreyle ilgili idarede asılması ve mutad vasıtalarla duyurulması gerektiği ve kesinleşme tarihinden itibaren herhâlde beş yıl içinde dava açılabilirliği dikkate alındığında söz konusu işlemlerin bir an önce sonuçlandırılması için ihtiyaç duyulan dava açma süresinin başlamasına ilişkin belirlenen usulün dava açmayı aşırı derecede zorlaştırmadığı da açıktır. Ayrıca taşınmaz mülkiyetine ilişkin hukuki güvenlik ve istikrar ile kişilerin bir an evvel daha sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamalarının temini amacıyla öngörülen beş yıllık dava açma süresinin kişilerin dava haklarını kullanabilmeleri açısından kısa ve yetersiz olduğu da ileri sürülemez" gerekçesiyle iptal istemini reddetmiştir. Ancak, karşı oy yazılarında da belirtildiği gibi, böyle bir sınırlama senelerdir şehir dışında ikamet edenler vb. ihtimaller yönünden, yazılı bildirim zorunluluğu da öngörülmemiş olması nedeniyle, haklı nedenlerin varlığı durumu dikkate alınmasına olanak tanımadığından mahkemeye başvurma hakkına aykırı olacaktır. Bkz. AYM, E.2021/20, K.2022/84, T. 30.06.2022 (RG. 6/9/2022-31945).

³² Günday, İdari Yargılama Hukuku, s.322.

³³ Danıştay 6. D., E.2021/8663, K.2023/5800, T. 12.06.2023 (Lexpera, 22.02.2025).

nitelikli işlemler (örneğin yapı izni, imar durumu, parselasyon planı gibi) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte, özellikle aralarında normlar hiyerarşisi bulunan düzenleyici işlemler söz konusu olduğunda, uygulama işlemi rolünü üstlenen işlemin de başlı başına bir düzenleyici işlem niteliği taşıması mümkündür. İYUK m.7/4'de de düzenleyici işlemin dava edilmesini sağlayacak olan işlemin mutlaka bireysel nitelikli bir işlem olması gerektiği belirtilmemiştir. Danıştay da İK m. 5'e göre imar plânları arasındaki hiyerarşik ilişkinin (kademeli birlikteliğin) diğer düzenleyici işlemlerden farklı olduğundan ve bu nedenle alt ölçekli plânların, düzenleyici işlem olmakla birlikte, üst ölçekli bir plânın uygulanması amacıyla yapıldığından hareketle, nazım veya uygulama imar planının onaylanmasından sonra henüz bireysel bir uygulama işlemi tesis edilmemiş olsa dahi, bu planlarla birlikte üst ölçekli plana da dava açılabileceğini, ayrıca alt ölçekli plana karşı açılan davalarda, öğrenme üzerine üst ölçekli planın da iptalinin talep edilebileceğini içtihat altına almıştır.³⁴ Bu gerekçe doğrultusunda, örneğin 1/5000 ölçekli bir nazım imar plânına karşı süresi içinde dava açılmamış olsa dahi, bu plânın uygulanması için 1/1000 ölçekli bir uygulama imar plânı yürürlüğe sokulduğunda, nazım imar plânı için dava açma süresi yeniden işlemeye başlayacaktır.³⁵

İYUK m.7/4 uyarınca, ilgililer, dayanak düzenleyici işlemi dava konusu etmeksizin, yalnızca uygulama işlemini dava edebilirler. Bu kapsamda, dava konusu yapılmamış ya da dava edilebilme süresi geçmiş olan bir düzenleyici işleme dayanılarak tesis edilen uygulama işlemi, bağımsız olarak iptal davasına konu edilebilir. Nitekim, özellikle imar planları ve plan değişiklikleri gibi ilan edilmek suretiyle yürürlüğe giren ve belirli bir süre sonunda kesinleşmiş sayılan düzenleyici işlemler yönünden, kesinleşme tarihinden itibaren beş yıl geçmiş olması nedeniyle doğrudan dava konusu edilmeleri artık mümkün olmasa bile, bu düzenleyici işlemlere dayanılarak tesis edilen bireysel ni-

³⁴ Danıştay İDDGK., E.2005/2477, K.2005/2822, T. 15.12.2005. Aynı yönde Danıştay 6. D., E.2014/5361, K.2017/4559, T.06.06.2017 (Lexpera, 20.02.2025).

³⁵ Bununla birlikte, Danıştay 16. D., E. 2015/12250, K.2015/3495, T. 09.06.2015 (Lexpera, 23.02.2025). Anılan kararında, genel bir yönetmeliğe dayanılarak çıkarılan alt düzenleyici işlemin, uygulama işlemi niteliği taşımadığı gerekçesiyle, her iki düzenleyici işlemin birlikte dava konusu edilemeyeceği yönünde karar verilmiştir.

telikli uygulama işlemleri, süresi içinde iptal davasına konu edilebilir. Yargı yeri, sadece uygulama işleminin iptali istemiyle açılan davada, bu işlem dayanağı olan düzenleyici işleme uygun olsa dahi, düzenleyici işlemin hukuka aykırı olduğu kanısında ise düzenleyici işlemin iptali yönünde hüküm kuramayacak olsa da, o işlemin varlığını ihmal ederek uygulama işleminin iptaline karar verebilecektir.³⁶ Ayrıca, Yüksek Mahkeme, 1/1000 ölçekli uygulama planı 1/5000 ölçekli nazım imar planına uygun olarak hazırlanmışsa, nazım imar planına dava açılmadan salt uygulama imar planına dava açılmasını hukuka aykırı bulmuştur.

SONUÇ

Bu makalede imar planlarının genellikle düzenleyici işlemlerden olduğu kabul edilerek, Danıştay kararları ve öğretide düzenleyici işlemlere karşı açılacak dava süresinin hangi tarihten itibaren işleme başlayacağını belirleyen İYUK m.7/4'deki genel nitelikteki kuralın imar planlarına karşı açılacak olan davalar özelinde nasıl uygulandığı ele alınmıştır. Bu makalede ayrıca, dava açma süresinin durmasını genel olarak düzenleyen İYUK m.11'in imar planlarına karşı açılacak davalarda uygulanma şekil ve yöntemi incelenmiştir.

Danıştay kararlarında; AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihatları doğrultusunda, örneğin üst ölçekli planların bu planlara dayanılarak yapılan ve düzenleyici işlem niteliğinde olan alt ölçekli planlarla birlikte dava edilebilmesi mümkün görülerek, planlara karşı açılan davaların süresinin hesaplanmasında katı yorumlardan kaçınıldığı görülmüştür. Buna karşılık, imar planlarına karşı açılacak dava süresinin durması konusunda ise; örneğin yapılan itirazların zımnî ret süresi olan otuz günden sonra açıkça reddedilmesi durumunda dava açma süresinin açık ret kararının yazılı olarak bildirildiği tarihten değil de otuz günlük sürenin dolduğu tarihten itibaren yeniden işlemeye başlayacağını kabul edilmesiyle, genellikle katı bir yorum yönteminin benimsendiği gözlemlenmiştir.

³⁶ Candan, s. 574-575, Danıştay, 5. D., E.2002/3255, K.2005/5075, T. 17.04.2005, s. 219.

Kaynakça

Kitaplar

- Akyılmaz Bahtiyar, Sezginer Murat, Kaya Cemil, Türk İdari Yargılama Hukuku, 9.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2023.
- Atay Ender Ethem, İdari Yargılama Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021.
- Balta Tahsin Bekir, İdare Hukuku Genel Konular, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No:117, Ankara, 1970.
- Candan Turgut, Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, Yetkin Yayınları, 10. Baskı, Ankara, 2023.
- Çolak Nusret İlker, İmar Hukuku, XII Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2014.
- Ergen Cafer, Danıştay İçtihatlarıyla İmar Hukuku, Seçkin Hukuk, Ankara, 2012.
- Eroğlu Durkal Müzeyyen, İdari Makamların Sükutu, Seçkin Yayınları, Ankara 2018.
- Gözübüyük Şeref, Tan Turgut, İdare Hukuku Cilt II, İdari Yargılama Hukuku, Turhan Kitabevi, 8.Baskı, Ankara 2016.
- Günday Metin, İdare Hukuku, İmaj Yayınevi, 11. Baskı, Ankara 2017.
- Günday Metin, İdari Yargılama Hukuku, Turhan Kitabevi, 3. Baskı, Ankara, 2024.
- Kalabalık Halil, İmar Hukuku Cilt-1, Seçkin Hukuk, 6. Baskı, Ankara, 2014.
- Keleş Ruşen, Mengş Ayşegül, İmar Hukukuna Giriş, İmge Yayınevi, Ankara, 2014.
- Yayla Yıldızhan, İdare Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, 2009.
- Yılmaz Serdar, İmar Planlarının Hukuki Rejimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Makaleler

- Duran Lütfi, "İdari Kazada Dava Açma Müddeti (İdari Müruru Müddet)", *İHFM*, Cilt:IX, S:1-1, s.237 vd.
- Karahanogulları Onur, "Zimnî Retten Sonra Gelen Açık Yanıtlarda Dava Açma Süresi", <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/zimniredsonradangelenyanit.pdf>, (E. T. 04.03.2025)
- Tekinsoy Ayhan, "İmar Planlarının Hukuksal Niteliği, İmar Planı İptalinin Bu Plana Dayanılarak Verilmiş Ruhsatlar Üzerindeki Etkisi", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl: 66, S: 2, Bahar 2008, s. 46 vd.

İnternet Kaynakları

- <https://www.anayasa.gov.tr/tr/kararlar-bilgi-bankasi/>
- <https://karararama.danistay.gov.tr>
- <https://www.lexpera.com.tr>
- <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/anaindex.html>
- <https://hudoc.echr.coe.int>
- <https://legalbank.net/arama>
- <http://80.251.40.59/politics.ankara.edu.tr/karahan/makaleler/zimniredsonradangelenyanit.pdf>,